GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad F

Onderwerp	Beleidsevaluatie bibliotheekvoorziening en vervolg meerjarenplan		
Portefeuillehouder	Barry Overink agendaletter (F)		
Organisatieonderdeel	Cluster Strategie & Beleid Fysiek	Aangeboden aan Raad	8 oktober 2026
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2600026223

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Op basis van de beleidsevaluatie bibliotheekvoorziening Enschede de door het college vastgestelde uitgangspunten te onderschrijven;

2. Bij de jaarrekening 2026 het niet bestemde budget voor de bibliotheekvoorziening te doteren aan de reserve nog uit te voeren werkzaamheden, zodat dit beschikbaar blijft voor het project.

Inleiding en voorgeschiedenis

Op 1 juli 2025 heeft het college de Bestuursopdracht voor het ontwikkelen van een gemeentelijk meerjarenplan bibliotheekvoorziening vastgesteld. Wij hebben u hierover geïnformeerd met de raadsbrief Voorbereiding op invoering zorgplicht bibliotheekvoorziening - bestuursopdracht meerjarenplan. Als eerste stap in deze bestuursopdracht is een onafhankelijke beleidsevaluatie uitgevoerd door onderzoeksbureau KWINK groep. Met dit voorstel informeren wij u over de uitkomsten van deze evaluatie, de bestuurlijke uitgangspunten die wij op basis daarvan hebben vastgesteld en het vervolg richting het Meerjarenplan Bibliotheekvoorziening 2028-2032. Wij stellen u voor deze uitgangspunten te onderschrijven en een financieel besluit te nemen over het niet bestemde budget voor de bibliotheekvoorziening.

Uitkomsten beleidsevaluatie

KWINK concludeert dat Enschede beschikt over een volwaardig aanbod van bibliotheekvoorzieningen binnen redelijke afstand en dat de vijf wettelijke bibliotheekfuncties in de praktijk worden uitgevoerd. Bibliotheek Enschede vervult hierin de belangrijkste uitvoerende rol en werkt aan alle vijf de functies.

De bibliotheekvoorziening is daarbij breder dan Bibliotheek Enschede als organisatie. Bibliotheek Enschede blijft als primaire opdrachtnemer een centrale rol vervullen bij de uitvoering van de vijf bibliotheekfuncties. Andere maatschappelijke organisaties kunnen vanuit hun eigen rol en expertise bijdragen.

Tegelijkertijd ontbreekt op dit moment een integraal gemeentelijk meerjarenplan waarin maatschappelijke doelen, rollen en verantwoordelijkheden, samenwerking, sturing op effecten en bekostiging in samenhang zijn vastgelegd. Ook is nog onvoldoende inzichtelijk welke maatschappelijke effecten met de bibliotheekvoorziening worden bereikt. De evaluatie biedt daarmee een inhoudelijke basis voor de ontwikkeling van het meerjarenplan.

In de bijlage vindt u de beleidsevaluatie van bureau KWINK. Leeswijzer: Voor een snelle lezing van het eindrapport verwijzen wij u naar de managementsamenvatting (p. 2 t/m 4) en de conclusies en aanbevelingen (p. 6 t/m 23). Het achtergrondrapport bevat de onderliggende analyses.

Bestuurlijke uitgangspunten

Op basis van de beleidsevaluatie hebben wij vijf uitgangspunten vastgesteld voor de ontwikkeling van het meerjarenplan:

- **Organisatie:** de gemeente stelt het bestuurlijke kader vast en is opdrachtgever. Bibliotheek Enschede is de primaire opdrachtnemer voor de uitvoering van de vijf wettelijke bibliotheekfuncties. Andere maatschappelijke partners worden ingezet waar zij vanuit hun rol en expertise aantoonbaar en effectief bijdragen aan deze functies en de maatschappelijke opgaven.
- **Nabijheid:** de bibliotheekvoorziening wordt gebiedsgericht, laagdrempelig en nabij georganiseerd, waarbij bereik en maatschappelijke effectiviteit leidend zijn. Verschillende fysieke, digitale en netwerkgerichte vormen worden in samenhang bezien.
- **Ambitie:** de bibliotheekvoorziening draagt aantoonbaar bij aan de strategische en maatschappelijke opgaven van Enschede.
- **Sturing:** de gemeente stuurt concernbreed op maatschappelijke doelen, resultaten en effecten en brengt samenhang aan tussen portefeuilles, opdrachten en financieringsstromen.
- **Financiën:** de financiële uitwerking volgt de bestuurlijke ambities en wordt in scenario's uitgewerkt.

Met deze uitgangspunten nemen we als gemeente nadrukkelijker de regie op de bibliotheekvoorziening als concernbrede opgave.

Publieksvriendelijke samenvatting
De gemeente Enschede werkt aan een meerjarenplan voor de bibliotheekvoorziening. Onderzoeksbureau KWINK heeft daarvoor eerst onderzocht hoe de bibliotheekvoorziening nu functioneert. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd. Uit het onderzoek blijkt dat Enschede beschikt over een volwaardig aanbod van bibliotheekvoorzieningen en dat de vijf wettelijke bibliotheekfuncties in de praktijk worden uitgevoerd. Tegelijkertijd ontbreekt nog een integraal gemeentelijk meerjarenplan en is nog onvoldoende inzichtelijk welke maatschappelijke effecten met de bibliotheekvoorziening worden bereikt.

Het college heeft op basis van het onderzoek vijf uitgangspunten vastgesteld voor de verdere uitwerking. Deze gaan over organisatie, nabijheid, maatschappelijke ambitie, sturing en financiën. De gemeente stelt het bestuurlijke kader vast en is opdrachtgever. Bibliotheek Enschede is de primaire opdrachtnemer voor de uitvoering van de vijf wettelijke bibliotheekfuncties. Andere maatschappelijke organisaties kunnen vanuit hun eigen rol en expertise bijdragen. Met deze uitgangspunten neemt de gemeente nadrukkelijker de regie op de bibliotheekvoorziening als concernbrede opgave. De raad wordt voorgesteld deze uitgangspunten te onderschrijven.

Het Rijk heeft voor 2025 en 2026 extra middelen beschikbaar gesteld voor de bibliotheekvoorziening. De raad wordt voorgesteld het niet bestemde budget voor 2026 beschikbaar te houden voor het project. Hiervoor wordt het budget bij de jaarrekening toegevoegd aan de reserve nog uit te voeren werkzaamheden.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
Met dit voorstel krijgt de raad zicht op de uitkomsten van de beleidsevaluatie, de bestuurlijke richting van het college en de verdere ontwikkeling van het Meerjarenplan Bibliotheekvoorziening 2028-2032. Door de uitgangspunten te onderschrijven, spreekt de raad zich uit over de richting die het college voor de verdere uitwerking heeft vastgesteld.

De bibliotheekvoorziening draagt bij aan verschillende strategische en maatschappelijke opgaven van Enschede. Het gaat onder meer om basisvaardigheden, leesbevordering, kansengelijkheid, digitale inclusie, ontmoeting, cultuur, participatie en democratische weerbaarheid.

Door het niet bestemde budget beschikbaar te houden voor het project blijft ruimte bestaan om de uitwerking van het meerjarenplan en de daarbij behorende financiële scenario's te realiseren.

Argumenten
1.1 Onderschrijving betrekt de raad vroegtijdig bij de gekozen richting
De beleidsevaluatie laat zien dat Enschede beschikt over een volwaardig aanbod van bibliotheekvoorzieningen, maar dat een integraal gemeentelijk meerjarenplan nog ontbreekt. Het college heeft

op basis van de evaluatie vijf bestuurlijke uitgangspunten vastgesteld voor de verdere uitwerking. Door deze uitgangspunten te onderschrijven, spreekt de raad zich uit over de richting voor het Meerjarenplan Bibliotheekvoorziening 2028-2032. De concrete uitwerking en verdere bestuurlijke besluitvorming over het meerjarenplan volgen later.

2.1 Het beschikbaar houden van het budget maakt uitvoering van het meerjarenplan mogelijk
Het Rijk heeft voor 2025 en 2026 extra middelen beschikbaar gesteld voor de bibliotheekvoorziening. Door het niet bestemde budget voor 2026 te doteren aan de reserve nog uit te voeren werkzaamheden, blijft dit beschikbaar voor het project. De concrete inzet van de middelen wordt betrokken bij de verdere uitwerking van het meerjarenplan en de financiële scenario's.

Risico's
De bestuurlijke uitgangspunten zijn nog niet uitgewerkt in concrete maatschappelijke doelen, opdrachten, monitoring en financiële scenario's. Daardoor is nog niet volledig duidelijk welke financiële inzet uiteindelijk nodig is. Dit risico wordt beperkt doordat de concrete inzet van de middelen pas wordt bepaald bij de verdere uitwerking van het meerjarenplan. Het beschikbaar houden van het budget loopt daarmee niet vooruit op de inhoudelijke keuzes.

Kosten en financiële dekking van het voorstel
Het Rijk heeft voor 2025 en 2026 extra middelen beschikbaar gesteld voor de bibliotheekvoorziening. Het budget voor 2026 is nog niet volledig besteed. De raad wordt voorgesteld om bij de jaarrekening 2026 het niet bestemde budget te doteren aan de reserve nog uit te voeren werkzaamheden, zodat het beschikbaar blijft voor het project.

De structurele financiële uitwerking van de bibliotheekvoorziening maakt onderdeel uit van het Meerjarenplan Bibliotheekvoorziening 2028-2032. Daarin worden de huidige bekostiging, de bestuurlijke ambitie en verschillende financiële scenario's in samenhang uitgewerkt.

Afweging en alternatieven
Een alternatief is om de raad in deze fase alleen te informeren over de beleidsevaluatie en de door het college vastgestelde uitgangspunten. De raad spreekt zich dan niet uit over deze richting voordat het meerjarenplan verder wordt uitgewerkt. Daarom wordt voorgesteld de uitgangspunten te onderschrijven.

Het niet beschikbaar houden van het resterende budget betekent dat deze middelen niet langer voor het project beschikbaar zijn. Daarmee ontstaat minder financiële ruimte voor de ontwikkeling en uitvoering van het meerjarenplan.

De verdere inhoudelijke uitwerking van de toekomstige bibliotheekvoorziening wordt met dit besluit nog niet vastgesteld. Deze volgt bij de uitwerking en bestuurlijke behandeling van het meerjarenplan.

Participatie
Voor de beleidsevaluatie zijn Bibliotheek Enschede, maatschappelijke partners en inwoners betrokken. Hun inbreng vormt mede de basis voor de ontwikkeling van het meerjarenplan.
In de volgende fase werkt de gemeente het meerjarenplan uit in samenwerking met Bibliotheek Enschede en worden relevante maatschappelijke partners betrokken op onderdelen waar hun expertise en bijdrage aan de bibliotheekfuncties nodig zijn. Bij de verdere uitwerking wordt bepaald op welke onderwerpen aanvullende participatie nodig en passend is. Daarbij wordt ook bezien welke formele advies- of participatieverplichtingen van toepassing zijn.

Communicatie
Bibliotheek Enschede en de participanten aan de beleidsevaluatie worden geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluatie, de bestuurlijke uitgangspunten en het vervolg.

Op 26 oktober 2026 vindt een technische informatiesessie voor de gemeenteraad plaats. Tijdens deze sessie lichten KWINK en de gemeente de belangrijkste uitkomsten van de beleidsevaluatie, de bestuurlijke uitgangspunten en het vervolgproces toe.

Vervolg
Van Q4 2026 tot en met Q1 2027 werken we deze uitgangspunten samen met Bibliotheek Enschede en relevante maatschappelijke partners uit in het Meerjarenplan Bibliotheekvoorziening 2028-2032. In het meerjarenplan worden onder andere de maatschappelijke doelen en beoogde resultaten, de gebiedsgerichte invulling van nabijheid, de rol- en taakverdeling, monitoring en maatschappelijke effecten en de financiële uitwerking vastgelegd. Bij de uitwerking bewaken wij als gemeente het bestuurlijke kader en de samenhang tussen de verschillende maatschappelijke opgaven.

Bijlagen

Nummer	Omschrijving	College	Raad	Niet actief publiceren	Geheim
1.	20260615 Eindrapport evaluatie bibliotheekvoorziening Enschede - KWINK groep	Ja	Ja	Nee	Nee

---

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de Secretaris, **de Burgemeester,**

M.W. de Graaf R.W. Bleker